

DRUŽINSKI PRIJATELJ

POUČNO ZABAVNI LIST ZA SLOVENSKE DRUŽINE.

Izhaja dvakrat mesečno in sicer vsak drugi in četrty petek v mesecu.

Naročnina je za vse leto 3 krome, za pol leta 1 krono 50 stot. Posamezne številke po tobakarnah stanejo 10 st.tink.

Dopise je pošiljati pod naslovom: Uredništvo „Druž. Prijatelja“ v Trstu, ul. Vincenzo Bellini št. 2, IV. n. naročnino, oglase in rek amacijê pravništvo: Rožan št. 4, (Ivan Gorjup). Poštno - hranilnišnega racuna št. 64.139.

NA RODNI GRUDI.

(Povest iz nedavnih časov. — Spisal Fr. Ks. Steržaj.)

X.

Kelinova dekla Franca je bila sama v drvarnici in nabirala drv. Različne misli so ji blodile po glavi in videlo se je, da nič kaj posebno vsele. B'la je bleda in žalostna. Dagarjev Anton je odšel v Ameriko. Zaman si je Kelinov Janez prizadeval, da bi ga pridržal doma, zaman ga je skušal pregovoriti. Nekaj dni potem, ko je odšel Janez v Judenburg, odpeljal se je tudi Anton.

In nato je mislila Franca.

Popolnoma nič ni vedela, da bo šel. In kako neki! Janez ji ni bil povedal, z Antonom pa ni govorila; drugi pa tako niso vedeli. Čudno se je pač zdelo vsem, da odprodaja posestvo, a mislili so, da bo dolge plačal. No pa je šel in tako daleč. Tisto popoldne jo je bila Lina poslala na pošto s pismom in naročilom do upravitelja Petrička, da bi prišel doli. In šla je. Vlak je imel priti. Tedaj pa je zagledala Antona z kovčegom na rami. Kam neki gre? Pa ne strani? In tako jo je pogrela takrat ta misel, da je hipno zardela in nato obledela. Anton pa je prihajal bližje. Pa se je premagala in vprašala kakor v šali.

«Kaj greš na Dunaj?»

«O, še dlje .»

«Eja, kam pa?» Mislila je, da se šali.

«Res! V Ameriko grem .»

Bodi no, bodi!»

«I no, zares.»

Tako resno ji je pritrdil in tako žalostno je pogledal. Potem ji je podal roko in rekel:

«Franca, zdrava ostani! Pa Lini reci, da jo pozdravljam».

In odšel je.

Ana pa je stala tam in gledala za njim. Kar ni vedela, ali sanja, ali je res. Vse tako

hitro. — Tedaj pa je zavriskal vlak in se pomikal iz postaje. Nji pa se je zdelo, kakor da se je ravno v onem trenutku odpelja njena mladost.

In Lina se je smejala, ko ji je sporočila Antonov pozdrav. Ha, no res! zakaj pa je tako neumen.

Ona pa bi ji bila najraj i skočila v lase, tako je bila jezna. Ni dovolj, da ga je spravila v Ameriko, sedaj se še norčuje. A premagala se je in odšla vun. To je čudno, to človeško srce. To hoče, kar pogostokrat ne more doseči. In če ne dobi, pa se kuja kakor dete. Moj Bog, saj se mora človek tudi premagati — zatreti v sebi one nedosežne želje. Saj že te ni bilo prav, ker je mislila na Antona, ona — dekla. Prav je tako, da je kaznovana.

Iz njenih žalostnih misli jo je prebudila Oštirjeva Marjetica, ki je stala ob plotu.

«Franca, kaj pa ti je?»

Franca se je ozrla.

«I, kaj? Nič!»

«Če ti ni nič, pa se ne drži tako žalostno, kakor bi spila olje sv. Katarini, se je nasmejela Marjeta,

«Kaj se ti mara!»

«Aha — vidiš, da ti nekaj ni prav».

«Seveda mi ni».

In Franca, ji je hotela že povedati, pa je zardela in umolknila.

«Jaz pa vem kaj?»

«Kaj neki?»

«Tista nesrečna Amerika, ali ne?»

Franca jo je začudeno pogledala. Kako neki je izvedela? A delala se je kakor bi ne slišala ničesar.

Zakaj Amerika?»

«I no, pravzaprav ne Amerika, ampak tisti, ki je šel.

«Marjetica!»

«Francika!»

In Marjetica se je hudomušno nasmejela.

„Marjetica, kaj pa Judenburg? jo je podražila Franca nazaj. In nekam dobro ji je delo, ko je videla kako so se orosile dekličine oči in kako se je razžalostil obraz.

„Vidiš tako je. A kaj ti! Ti imaš še vedno upanje, da pride Janez kmalu domov.

„Pride, pride! Kaj pa pomaga. Saj vidiš, kako smo se razprli zaradi tiste smreke. Odslej je zastoj.

„Ne, misli ne! Kar pozabilo se bo.

„Če bi se dalo. A naša mati ne morejo.“

„Bode že

„Veš!“

„Čakaj, ne predolgo govoričiva; moram iti, da ne bodo mati hudi.

„Ti pa pridi v nedeljo kaj k nam“, jo je povabila Marjetica.

„Če bom le utegnila.

„Potem pa sta odšli. Franca v hišo z drvmi, Marjetica pa po vrtu proti skednju.

Nič ni vedela pravzaprav, kaj da ji je. Tako žalostna in potrta je že nekaj dni sem. Neka čudna, nerazumljiva slutnja se je oprijemala vselej, kadar se je spomnila Janeza. Kaj bi bilo? Kaj?

Ravno tedaj je Kelin nekaj šaril po skednju in iskal kolcev, da bi podprl nekaj drevesc, ki jih je vrgel jesenski veter po tleh. Videlo se mu je, da ni bil nič kaj pri volji. Tako čmerno je gledal kakor deževen dan. Potem pa je šel na vrt.

Potem pa je prišla Marjetica po domačem vrtu. In nalašč ga je nagovorila, kakor bi se ne bilo nič zgodilo.

„Dober dan, oče Kelinov! Kaj pa boste naredili?

„I kaj, ta le drevesca bom privezal, da jih ne bo veter majal sem pa tje.

„Škoda bi jih bilo.“

„Škoda, škoda. Včasih je Janez naredil, ga pa ni.“

„Kaj ne, se pozna, da ga manjka.“

„O, da bi se tako ne, je tarna! Kelin in privezoval drevesca h kolu.

Kaj Vam pa kaj piše?“ je vprašala Marjetica.

Tedaj jo je pa Kelin pogledal s svojimi sivimi očmi, kakor bi hotel brati njene misli. Nekaj mu je žena pravila, morebiti je pa res, ko dekletu vprašuje zanj.

Marjetica pa je zardela.

„Aha! Tako? Dekle iz te moke ne bo nič kruha. No ta bi bila lepa, da bi mi beračica še kruh rezala — Ne — In pa še O tirjeva, ki mi je rekla, da sem goljuf.

Marjetica pa je zbežala prestrašena strani. Kelin je klel in robantil za njo, še potem ko je stopil v hišo.

„Kaj pa ti je, da kolneš?“

„Kaj? In povedal ji je, da res gleda Marjetica za Janezom. Sedaj le, da je prišel na to.

„Pa se ne vznemirjaj zato.

„Kako bi se ne? Ali res misliš, da mi bo to revše rezalo kruh? Ta bi bila lepa.“

„Janeza pusti gori pri vojakih, se bo že spametoval sčasoma.“

I kaj bo pa doma?

Pa še enega hlapca dobi.

„Saj ga po zimi tako ne potrebuješ. Za spomlad se bo pa že dobil.“

In njemu je ugajal ta nasvet. Vesel, da mu je žena odvzela del skrbi, je odšel „na Pošto.“

XI.

Janez je bival v Judenburgu. Bilo je to mirno mesto. In če bi bilo polno življenja kakor Dunaj in najlepše mesto na svetu, kaj se je menil Janez za to. Tri ali dve leti mora služiti, mora se izučiti česar potrebuje dober lovec-vojak slušati, kar ukažejo. Če pa ni ravno dela, pa dela, kar hoče. Ni mu bilo bogve kaj hudega.

Tovariši ga izprva niso mogli. Morebiti zato ker so zvedeli kako da je doma bogat, morebiti, ker so mislili, da je prevzet. Ni se kaj rad družil z njimi, a to ni bila prevzetnost in ne ponos kmečkega posestnika. Največ je k temu pomogla sirovost tovarišev v govorjenju in obnašanju. Ne, to mu ni ugajalo. Saj vendar človek ne postane zato vojak, da bi izgubil se tisto sramežljivost in poštenost, kar jo prinese od doma. Saj je vendar prišel zato k vojakom, da bi kedaj pomagal domovini kot pošten in dober vojak s svojim vojaštvom, ne pa s surovimi besedami.

Ko so pa tovariši opazili, da je to že v njegovem značaju in da se nanj lahko zaneso, so mu zaupali in ga radi imeli. Če so se kaj sprli med seboj, so prišli k Janezu in mu povedali, da jih je zopet pomiril.

Včasih pa so šli ob prostih popoldnevih na kozarec piva v razvedrilo. No, in Janez jim je tudi pomagal, dasi le bolj po malem. No, pijači se ni hotel privaditi. Zakaj žalostne posledice preobilne pijače je videl doma pri svojem očetu in rajnem Dagarju. Da, doma! Oj ti ljubi dom, kako si daleč, kje tam zadaj za temi sivimi, s snegom posejanimi vrhovi, ki se vzpenjajo v visoko jesensko zimsko oblačno nebo. Kako je doma? Kaj delajo? Zakaj ne pišejo? In ko vedo kako teži po domu, kako mu je vsaka žilica navezana na domačijo, na domačo zemljo. Še-le sedaj pravzaprav vé, kaj je človeku dom, kaj mu

je domača gruda domače polje in delo zunaj na polju. Kako more človek mirnega srca zapustiti svojo domovino in iti daleč drugam na tuje? Kako pustiti ona zlatoklasna polja po letu, ki so tako lepa, tako bogata? Kakor ta le Dagarjev Anton! Le čemu ja šel črez morje? Čemu je z mirnim srcem pustil vse in šel v Ameriko, čemu je trdih korakov stopal mimo domačije, mimo ljubečih src? Moj Bog, čemu? — Samo radi Korline? — Nespamet! In zopet se mu je vrnilo vprašanje.

Kaj neki delajo doma?

Janez se je skušal prav do najmanjše stvarice zamisliti v domačo hišo. Zunaj je deževno, novembersko, precej mrzlo vreme. Droben, gost dež pada izpod sivkastih oblakov, polagoma kaplja od strehe tako enakomerno, uspavajoče, tam v hlevu pa nemirno krzajo konji, udarjajo z nogami ob tla in se obračajo radovedno nazaj — in pa krave jedo rezanico počasi in zložno, telica zamuka tuintam, po hlevu pa se širi prijeten vonj po senu. — Tam pri plotu pa se včasih vstavi Marjetica in radoznalo gleda proti Kelnovim, kakor bi nekoga pričakovala.

Vrata v sobi so se odprla. Vstopil je vojak, dnevni korporal in zaklical:

„Kelin!“

„Tukaj.“

„Pismo zate.“

„Pismo? Pa zame?“ se je začudil Janez.

„No, da!“

In Janez je prijel pismo, stopil bliže k oknu — a ni se videlo. Mrak je bil. Nato pa je prižgal luč, in roki sta se mu tresli. Sam ni vedel zakaj, kar neka neprijetna slutnja se ga je lotevala. Pisava, čigava neki — nekam neznana je! In vendar, kje jo je že videl? — Potem pa je zardel. Čudno, kaj mu neki piše in zakaj? Dosedaj mu Marjetica ni pisala in tudi on ji ni pisal. Kaj se je zgodilo? Potem pa je bral:

Dragi Janez!

Pišem po naročilu svoje matere, ker bi drugače ne. Ni treba nič čakati name, da ne bodo Tvoj oče mislili, da Te jaz motim. Prišlo je tako le: Tvoj oče so si prilastili v gozdu ono veliko smreko, ki je stala ravno na meji in kakor veš, bolj na našem kakor na vašem — zato sta se z materjo sprla. In če se čudiš, kako je to, da Tvoj oče vedo, se ni treba. Oni dan so popravljali nekaj na vrtu, pa so se začeli z menoj pogovarjati. Potem pa sem jih vprašala, ako Ti kaj pišeš. Pogledali so me od strani, kakor bi mi hoteli pogledati v srce, pa sem najbrže zardela. Zakaj nasmejali so se tako z zaničevanjem in rekli: »Ha, ha — tako — dekleta s te moke ne bo kruha. Ta bi bila lepa, da bi mi beračica

kruh rezala«. Revno tako so rekli, in veš jaz nisem beračica in se nikomur ne silim. Ni mi se treba, da veš. Le povej Tvojemu očetu. Potem pa so še kričali za mano, da bodo naredili konec temu. In Franca, Vaša dekla, mi je povedala, da so rekli potem Tvoja mačeha, da ni treba prositi, da bi bil Ti oproščen vojaščine. V dveh ali treh letih se boš že premislil. Da se Ti ne bo treba Ti dajem besedo nazaj in odslej ni treba nič misliti o tem, da sva si bila kedaj kaj bližje. Toliko ponosa imam tudi še, kakor Tvoj oče.

Marjeta Oštir.

Z KITAJSKEGA MISIJONA.

(Po izvornih poročilih priob. — F. H. Samotar.)

Še nekatere ovir pri misijonskem delu.

Dva glavna zadržka, za vsestranski, vspešen razvoj misijona, smo že navedli. To sta, pomanjkanje delavcev in denarja. Poleg teh, je še več družih, ki bolj ali manj zavirajo blagonsno delovanje.

Pred vsem moramo tu omeniti protestantske misijone. Da, tudi Kina ni brez sinov Lutrovih, ki hočejo »kitastim« vsiliti svojega „velikega“ Martina, kateremu je na zapadu po večjem že odklenkalo. Na ta način mislijo svoji verski ločini vtisniti znak katoličanstva, ki naj bi pričal, če ne njen božji izvor, saj izvor po volji božji. Pa kako je s temi misijoni? Na prvi pogled v marsičem prekašajo naše in dajejo več upanja. Da, ko bi prišle tu v poštev samo naravne moči in sredstva, bi se morali po pravici bati, da bo končna zmaga njih. Za nove delavce niso kar nič v zadregi, še manj za denar. Saj ni treba Bog zna kakih žrtev, če hoče kdo iti v misijon. Ženo in otroke vzame s seboj, mastna plača mu je zagotovljena. Za misijonske izdatke mu tudi ni treba posebnih skrbi. Vlada in bogate družbe so mu vedno na razpolago. Pri tako izvrstnih gmotnih razmerah, pač ni težko zidati cerkev, šol, sirotišnic, če ima kdo le še malo dobre volje. Tudi maže se lahko, če je kateri v stiski, na račun drugih žepov. In ravno to je ona zanjka, v katero jih toliko vjamejo. V stiski človek marsikaj napravi, kar bi drugače ne. Kitajec ne dela izjeme. Če mu kdo kaj svetlega pokaže in še malo na dušo popiha, bo hitro pripravljen ugoditi njegovim zahtevam. Ako ni posebno trden v veri v svoje bogove, si misli, morda ima pa Evropejec vendar prav, poleg tega denar, tedaj dve muhi na en udarec, zakaj bi se mu ne zapisal. Tako jih lovijo! Da tu o kakem verskem prepričanju ne more biti govora, se razume. In

na tem jim tudi ni mnogo, samo, da je število v zapisniku večje.

Našim misijonom s tem neizmerno škodujejo. Ker razloček med našim in njihovim naukom, na prvi pogled ni tako velik ljudstvo mnogokrat zamenjava nauk in njegove oznanjevalce. Ali oni, ki so jih protestantje enkrat spravili na svojo stran, niso nikoli prav goreči kristjani, četudi jih naši za-se pridobijo. Neka nadutost in verski liberalizem, jim vedno ostane. Zato mnogo rajši in z večjim pridom spreobračajo pagane, kakor protestante.

Protestantje so morebiti ponosni na svoj kitajski misijon, pa nimajo vzroka. Njih ovčice so v ovčnjaku od danes do jutri, ker jih ni pri gnalo ne prepričanje, ne milost, ampak drugi, izključno časni oziri. Kakor so se sešle, tako se lahko razidejo.

Mnogokrat pa oni celo z nasilnimi sredstvi trapijo vboge pagane. Naš misijonar je imel že priliko se o tem prepričati. V pismu do svoje sestre sporoča, da so ga višji poslali na neki kraj, kjer se jih je več oglasilo za sprejem sv. vere. Tam«, tako piše, »me čaka ne samo boj zoper paganskega duha, ampak še hujši boj zoper nepokorne, zlobne in ošabne protestante, kateri so ondotne pagane tako razdražili, da so ti k nam prihiteli, iskat pomoči in varstva, z obljubo, da hočejo postati udje sv. katoliške cerkve, katera varuje resnico in pravico, ter uči prave čednosti«. Da bi le vsi spoznali prevaro in jim ne hodili na limanice. Žalibog, da se jih le preveč da vjeti. Zapuste svojega reformatorja Konfucija, da se oklenejo Lutra, dasiravno je Konfucij v marsičem daleč prekašal svojega sodruga na zapadu. Ta množica se mi smili!

Nadaljni zadržek večjih vspehov, je strah pred raznimi težavami, sitnostmi, trpljenjem, kar skoro neizogibno sledi spreobrnjenju. Precej junškega duha je treba, da se kdo odpove malikom in začne očitno priznavati Kristusa. S tem si podpiše usodo, ki jo je on napovedal svojim spoznavavcem: preganjanje, zaničevanje. Res veli to morajo vbogi kitasti verni prestati, radi Kristusovega imena. Veliko hudega jim prizadenejo njih še paganski sosedje, ali jim saj prete. V očeh oblastev je proč s prejšnim zaupanjem, kjer jih le morejo, jih pritisnejo, in ljudstvo saj na skrivnem šuntajo zoper nje. Javno tega ne smejo, ker je najvišja oblast dovolila, seveda na zunanji pritisk, misijonom prostost. Zato so uradniki večinoma jako sladki, nasproti misijonarjem. Če se o čem pritoži, so takoj pripravljeni, ugoditi njegovim zahtevam. Ako bi jih človek po zunanjih cerimonijah sodil, bi mislil, da so prvi prijatelji

misijona, njegovi stebri. Na tihem pa kujejo naklepe, kako bi se dala na lep način, z zadnjo koreninico izruvat in iztrebiti vera evropskih hudičev. Prav od srca so veseli, če slišijo, da se je kateri njih podložnih, na kak posebno drzen način maščeval nad kristjani. Jako neljubo jim je, če v takih slučajih misijonar vloži tožbo. Po postavi morajo krivice storjene kristjanom kaznovati, drugače so ob službo. Zato pa če je mogoče, vso stvar zavlečejo, da bi se pozabila; ako pa to ni mogoče, pogledajo paganu kar se da skozi prste.

Vse drugače se godi krisjanu, če jim pride v roke. In da jim pride, ni treba posebnega vzroka. Zadostuje kaj malega, pa ga tirajo pagani pred mandarina (uradnika). Kot otežujoči razlog je tudi to, ker se je dotični izneveril do mačim bogovom. Obsodba je hitro gotova. Dobiti ima sto, dvesto udarcev. Večkrat revež komaj še živ ostane. Niso vsi mandarini tako trinoški, a nevem, če je mnogo častnih izjem.

Pagani videč, da mandarin ni nič kaj gorak za kristjane, dajo še sami duška pritajenemu sovraštvu. Temu zažgo hišo, onega okradejo, zopet drugega vzame druhal v sredo, pljuje vanj, ga tolče in razne druge norčije z njim uganja. Tretjemu prete, če jim določeni dan ne pripravi dobrega kosila, da mu bodo to in to naredili; ženo vzeli, hčer odvedli. Kaj hoče sam proti mnogim; ugoditi ji mora, če more.

Je-li čudno, če se mnogi, ki to vidijo, boje nam približati, ali saj odlašajo. Strah zmaga nad milostjo, ki se morda šele po dolgem času zopet oglasi. — Bog jim daj srčnost, da se kljub težavam uvrste pod zastavo križa, onim pa, ki so že Kristusovi, da bi vstrajali na njegovi stran.

Ko govorimo o ovirah naših misijonov, ne smemo prezreti delovanja kitajskih učenjakov, če jih sploh moremo tako imenovati. Da tudi oni kujejo močne zavornice in coklje za naš misijonski voz. Pri nas so učenjaki napredni, se sramujejo stare vere in se oklepajo drugih zistemov, naj bodo še tako plitvi; nasprotno kitajski. Oni nočejo ničesar slišati o kaki novi veri, stara naj se ohrani. Za to hočejo pridobiti tudi ljudstvo. Pa oni ne skušajo tega doseči z učenimi dokazi, da je njih vera prava in naša zmeta. S tem bi pri ljudstvu nič ne opravili. Kako izmišljeno grozovitost in tajne namene kristjanov, vrže kdo mej nje. Hitro se širi od ust do ust, kaj delajo, kaj nameravajo kristjani. Ta malo pristavi, oni zopet malo in babjeverni, kakor so, vse verjamejo. Vse postane nezaupno do misijonarjev, vse se jih ogiblje, če ne kaj hujšega. Zopet se mora misijonar truditi in delati, morebiti

več let, če si hoče znova osvojiti srca in jih pridobivati za Kristusa.

Slednjič moramo omeniti še kitajski narodni greh, vživanje opija. Ta strupena reč, se napravlja, kakor berem iz zelenih makovih glav. Pridelovati so ga začeli v Indiji, odkoder so ga dobili Kitajci. Najprej je služil le kot zdravilo. Ko so pa spoznali, da njegovo vživanje človeka zaziblje v neko sladko omamljenost, je prešel v splošno rabo. Mogoče ga je piti, kaditi in žvečiti ene vrste cmočke. To vam je res pravi strup, toliko bolj nevaren, ker ga ne more pustiti, kdor se mu je vdal. Še tako trdni sklepi so v hipu razbiti, ko se zbudi žeja po opiju. Žganjepivec z odločno voljo lahko postane popoln abstinent. Kadivec opija menda nikoli, brez posebnih sredstev, ki so jih nalašč za nje iznašli zdravniki. Misijonarji imajo v tem britke skušnje. Tuintam, poprosi tudi kateri teh nesrečnih, za sprejem mej katekumene.*) Ker kaže dobro voljo, ga sprejmejo, toda le pod pogojem, da se docela odpove opiju. Navadno vsak obljubi. Seveda, obljubiti je lahko, silno lahko, silno težko spolniti. Kakor hitro pride določeni čas, v katerem je prej povžil svojo merico priljubljenega opija, ga začne znotraj boleti in zvijati, če ga ne vzame, kakor bi mu čreva trgal. Bolečine, brez zdravniške pomoči bi bile pri hudo navajenih smrtonosne. Par dni še ostanejo pri svojem sklepu, potem jih pa strast premaga in gredo. Udanim tej strasti, misijonarji ne morejo podeliti s krsta, če bi bili tudi zadostno poučeni; tim manj, ker ima vedno s seboj še zvesto družico — nečistost. In koliko jih je teh revežev! Sami sebi največ škodijo, ker je to mnogokrat edina stena, ki jih zadržuje, da ne morejo priti v Kristusov hlev. Pa tudi škoda, ki jo delajo misijonu ni majhna. Neredko se prigodi, da je cela družina pripravljena sprejeti naš sv. nauk; le oče ali sin, vdan opiju, ne. Nič ne pomaga jok žene in otrok, opij je močnejši, ko solze. Čeravno druge sprejmejo v sv. Cerkev, vendar se v družini nikdar ne razvije ono krščansko življenje, ki bi se, ako bi bili vsi njeni udje, zlasti možki, kristjani. Poglejte delavsko družino, katere oče je strasten pijanec, pa boste imeli saj približno podobo kitajske krščanske družine, z očetom vdanem opiju. Ne tu ne tam ni posebne gorečnosti, životarjenje.

To bi bile glavne ovire, ki delajo našim misijonarjem njih apostolska pota, še bolj trnjeva, kakor so že sama na sebi. Premnogokrat bi jim moral pogum upasti, ko bi jih ne podpirala zvest, da je Bog z njimi, da vse premorejo v njem, ki jih močne dela. Poleg pomoči od zgoraj, je treba

*) Učenec za krščansko vero.

vsekako s častjo omeniti njih gorečnost in neustrašenost, katero jim podiga ljubezen, do v temi tavajočih bližnjih. In če se oni toliko žrtvujejo, daleč proč od domovine, bi bilo prav in pravično, da tudi mi svoje storimo, saj je vsem rečeno: Ljubi svojega bližnj. kakor samega sebe

DOMACA ŠOLA.

Velikonočne počitnice so se poznale kakor po vseh drugih šolah, tako tudi v „domači šoli“ našega Družinskega Prijatelja“. V zadnjih dveh številkah ni bilo „domače šole“ ali nič ali prav malo. Pa da nebi kedo mislil, da smo zaspali, odpremo zopet šolo v današnji številki in vse male in velike učence in učenke vabimo vanjo.

Čujte kaj vam pa danes povem. Težko bi uganili. O testamentih (kakor zadnjič) in takih rečeh ki imajo s smrtjo opraviti, niti besedice takrat, ampak o nekem, ki nam vsak dan zdržuje življenje, o ljubem „kofetku“ ali poučeno o kavi. Ško o vsi radi pijemo kavo, bogatin belo in črno siromak samo črnkasto; bogatin si je privošči en požirk po obedu, ko je že vsega sit in si v naslonjanču prižge viržinko pregledajoč najnovejše časopise, ubožnemu pa nadomešča slaba vodena kava neredkokrat kosilo in večerjo. Vsak dan pičš kavo, pa morda niti ne veš, kje kava raste in kako se prideluje. Vidiš, da boš znal, pa ti povem.

Kava se imenuje skoro v vseh jezikih kafé. To ime je dobila kava po deželi „Kaffa“ v vzhodnem delu Afrike kjer so Arabci najprej našli kavo. Razločujemo dve vrsti kavinega drevesa: arabsko in libersko. Arabsko kavino drevo ki raste večinoma v Afriki, je nizko, ne zraste več kot 5 ali 6 metrov visoko, včasih je bolj podobno grmu nego drevesu. Listje ima tako kakor pri nas limbar, dolgo je do 10 centimetrov in temnozeleno. Cvetje je belo. Sad je ob zrelosti temnorudeč, podoben podolgašti črešnji in ima v sebi navadno dve zrnici kave, ki sta obrnjene s plošnato stranjo drugo proti drugemu. Včasih sta zraščeni obe zrnici v eno samo okroglo zrno — Libersko kavino drevo je pa veliko večje zreli sad je skoro modrorudeč. Arabska kava cvete k večjemu trikrat v letu, vsakokrat en par dni; liberska pa cvete skoro vse leto in sicer zdaj na te, zdaj na oni vejici, posamezen cvet pa traja samo nekaj ur.

Kavina drevesa rastejo samo v onih krajih sveta, kjer je vse leto gorko, ne presuho ne prevlažno in v zatišju. Zemlja mora biti globoka in rahla, ne ilovita, ker so kavine korenike do 3 metre dolge.

Kava je zrela 7 do 10 mes-cev po cvetu. Drevesa obrode prvokrat, ko so stara štiri leta, dobi se pa takrat od vsakega drevesa zelo malo kave, samo eno osminko kilograma. Po šestem letu da vsako drevo po velikosti 2–6 kilogramov kave, liberska sorta da tudi trikrat toliko, pa ta kava ni tako dobra kakor arabska. Čim bolj globoka je zemlja, tem bolj se vstarajo kavina drevesa, vendar nad 50 let starih dreves ni.

Ko je sad dozorel popolnoma, se ga skrbno nabira: Arabci večinoma razprostró rjuhe pod drevesa in otesajo zrelo kavo raz veje. Pa si ne smeje misliti, da je to že taka kava, kakoršno se dobi v prodajalni. Nabirajo se lepo rudeče podolgate črešnje, ki imajo v sebi, kakor gori rečeno, po dve kavini zrní. Te črešnje je treba prav dobro posušiti, da bodo kavina zrna v njih rožljala tako, kakor fižol v suhem stročju. Potem račne delo z raznimi stroji (mašinami), ki kavo olupijo, ščistijo in odberejo. Od sto kilokramov nabranega sadu pride komaj 20 kilogramov dobre kave na prodaj, ni torej čuda, če je kava draga.

Že v davnih časih so pridelovali kavo Arabci ki so se tega priučili od Abesincev v vshodni Afriki. Od tod se je razširilo obdelovanje kave pred skoro 400 leti v južne dežele Azije, pozneje pa v srednjo in južno Ameriko, kjer se je še dandanes veliko prideljuje. Na vsem svetu se pridelava okoli 15 milijonov kvintalov kave na leto. Največ kave raste v Braziliji, v južni Afriki in pa v deželah srednje Amerike. Veliko manj kave se pridelava v Afriki in v sosedni Arabiji, a ta kava je zelo fina in draga; posebno dobro znana sorta je „Mokka“.

Afrikanski črni nara i in Arabci so pili kavo že pred več stoletji. Od tod je prišla kava v navado po Evropi in drugih delih sveta. V glavnem mestu turškega cesarstva, v Carigradu (Kostanti nopel) je bila že pred 353 leti odprta javna pivnica za kavo. Kakih sto let pozneje so začeli prirejati v Parizu, Hamburgu, v Berlinu in po drugih večjih evropskih mestih velike, gosposko opremljene kavarne. Sedaj ima tudi vsako malo mestece in celo vsak trg svoje kavarne. No, rečimo kar naravnost, teh prostorov je še preveč in človeku prav težko stori videti, koliko mladih ljudi presedi po kavarnah dan za dnem po tri štiri ure in še več. Koliko zgubljeneg časa! Če ti pa res preostaje toliko časa (sicer dvomim, da ga pridnemu kaj preostaje) bi bilo pač boljše, da bi se ta čas kaj koristnega uči ali pa da bi se razveljabil s kakim sprekodom zunaj v prosti naravi. Tako boš bolj zdrav, kakor pa da čepiš v večkrat prav zaduhlih in zakajenih kavarnah. Nekateri se pa izgovarjajo: „Jaz zahajam v kavarno, ker imam tam za desetico na razpologo vsakovrstne

časopise“. Tega pa nisi morda še pomislil, koliko krat si že dal pohujšanje drugim, ko si prebiral javno tudi slabe, pvotiverske časnike, kojih kar mgoli po kavarnah. Sicer pa, če bi seštel skupaj vse desetice, ki si jih že pustil v kavarni, bi videl, da bi za iste novce prav lahko dobival par krepkih katoliških listov na dom, ne da bi bilo treba ceptati tudi v slabem vremenu v kavarno po svojo duševno hrano. Seveda imajo kavarne tudi svo o dobro in koristno stran, posebno za ptujce in poštene prijateljske sestanke, zato ne pravim, da bi treba vse kavarne zapreti, pač pa trdim, da jih je preveč in da jih posebno mladi ljudje po mestih v svojo škodo zlorabijo.

Posebno mnogo kave se popije v severni Ameriki, najmanj pa na Angleškem in na Ruskem kjer pijejo rajši čaj. Kava sama na sebi ni škodljiva zdravju, ce se jo vživa zmerno, nezmernost pa škoduje tu kakor povsod. Sicer pa ne misli, da te kava reli; ne, temveč dobro mleko in sladkor ki ji primešaš kavi, ima ta v sebi redilno moč, kava da samo poseben okus in živce nekako prijetno razdraži. Vendar zmerno vživana kava pospešuje redno prebavo. Sme se tudi primešati kavo zopernim zdravilom (ricino o olje) da jih bolniki lažje vžijejo.

VSTAJENJE . . .

Črtica — Fr. Ser. Bogdanov.

Bilo je vstajenje . . .

Iztajal se je beli sneg, kateri je vso zimsko dobo zagrin al počivajočo mater — zemljo. Prikazala se je izpod snega rujava izpočita zemlja prika ala se je, toda bila je otožna.

Polagoma se je rujava odeja zemlje izpremnja'a v zeleno bujno pisano. Zacveli so zvončki; zacingljali so po dobravah v pozdrav došli pomladi. Trobentice, lepe rumene trobentice so tudi oživele, piskali so na nje otroci sebi v detinsko nedolžno veselje, odraslim pa so budili lepe spomine na tiste toli presrčne dni detinske dobe

lepše in lepše se je ogrinjala narava v zelenje in cvetje. Velikanoč pa se je bližala hitrim korakom.

Mirno je bilo nebo, noben oblaček ni nagajal zlatožarkemu solncu, katero e vso svojo lepoto divnih pomladanskih juter izlivalo ob svoj h prvih zarkih na snežno bele vrščace sosednjih velikarov.

Nobenega vetriča ni v pomladanskej naravi, ni čuti rezke burje katera nam je gospodari a po zimí le tuintam se začuje na nebu sičanje ptic selivk, katere se vračajo iz toplejših južnih kra ev v staro domovino, da si spletejo gnezdic in v ljubljenem kr ju praznujejo vstajenje.

Zabrneli so zvonovi na Velikonoč in oznanjali celemu svetu ustajenje Njega, kateri je premagal pekel, smrt in trohno ter vstal poveličan in slavljen. Z ponosom v srcu obhajajo verniki celega sveta ta praznik, in na ta dan je že vstalo marsikatero srce: srce prej polno gnje a je postalo srce napolnjeno z nebeško radostjo in zadovoljnostjo. Z ozirom na ta dan so ustajali cel narodi iz svojega spanja mlačnosti in šli z Premagoval čvo zastavo in geslom na bojno polje.

Pod deblom starikastega javorja obraščenege z zeleno bujnim bršljanom, na solčni strani kože je sedel dijak bolnik Rudolf. Sedel je pod starim javorjem ter zrl po bližnji okolici z nekako zaničevalnim pogledom obupanega človeka in poteze njegovega obraza tako mrtvaško bledega, so se nategnile v skrivno bol.

Rudolf je bil sirota. Oče mu je bil visoki malodane stoletni javor, mati mu je bila mila očetnjava, sestra njegova čast in slava, tako mu je nekaj razkladal v šoli profesor. In kaj so mi Jeranovi? — je tedaj zaprašal. Jeranovi naj bodo tvoji dobrotniki. spoštuj jih kakor lastne stariše, katere ti je Stvarnik s svojo mogočno roko prikril, da jih ne boš poznal, samo spominjam te moli zanje! — Tako mu je modri profesor vselej odgovoril in bil je vesel ter brezskrben kakor drugi tovariši, dokler ni obolel.

Še z večjo skrbjo so Jeranovi stregli bolnemu Rudolfu kakor da bi bil njih sin. Bolan je bil malodane celo zimo. Ležal je in gledal v strop kmečke kože, na strani pa je ležala odprta knjiga — nemškega brezverskega pisatelja.

Počasi se mu je na pomlad vračalo zdravje, počasi je zopet dobival moči, a boljšalo se je vendar Njegovo telo se je zdravilo, toda bolehal je njegova duša od do dne, pričel je samotariti polen najglobeljih misli ne duši propadlega človeka.

Naslonil se je ob deblo javorja in se ozrl na tega prastarega junaka klubočega vsem viharjem in nezgodam časa. Videl je kako se cedi po njemu sok, katerega mu je skoraj preobilo podarila pomladna doba, videl je kako se nanovo zagrinja v lepo odejo zelenih peres. In on? Tudi on se zagrinja v odejo liki javor, lica dobe lepo barvo, ulje svojo prejšnjo živahnost. Toda soba katera ima javor v obilici tega on nima, soba miru in življenjenja ter vere brez katerega je grob. Vse se vzbuja, vse vstaja in on?

Mučne misli so ga pretresle.

Pri župni cerkvi so zadoneli zvonovi, s svojimi vzvišenimi glasovi so se oglasili oznanjoč veseli Velikonočni čas vstajenja. Glasovi zvonov niso doneli otopno ampak glasili so se veličastno.

Odhiteli so glasovi iz lin zvonika, vun v lepo svečano naravo črez dobrave in črne šume do

zadnje gorske kože in izlivali so se ti zvoki polni krasne in vznesene poezije v srca ljudi polna najblajših misli.

Vdarili so Rudolfu na uho ti glasovi s tako ča obno in čudovito močjo, da se je nehote zganil kakor bi bil čul petje gorskih vil v modrini sanjajoče planine v mladem krasote polnem jutru. Zganil se je presunili so ga ti glasovi v notranjost njegove duše in ga spominjali, prigovarjali ga in vabili v novo življenje. Klicali so mu naj vstane iz bla'a nevere in naj se povrne na prejšnjo pot na pot življenja polnega najslajših upov za posmrtnost. Ozrl se je Rudolf okolo sebe. Ali mu kraliček žvrgoleč na vejici ne kliče istotako, ali ga cvetka ob potu ne nagovarja enako glasovom zvonov?

Podprl je glavo in se zamislil. Nehote je prejel za knjigo, ki je ležala zraven njega na trati in jo odprl. Prelital je par strani kar zagleda na neki strani zapisano z nekoliko večjimi črkami natiskano: Če te preganja obup, pripravi si vrv da jo ob ugodni priliki zadrigneš. Veliko močnejše in vznešeno so tedaj zadoneli zvonovi, pri župni cerkvi so fantje zažgali topiče da se je vse streslo, jata vran e krakala po vzduhu, narava je hotela z vsilo preupiti in prekričati te najpodlejše besede — — brezverca.

Kolikokrat je že Rudolf čital iste besede, v istej knjigi na istej strani, toda niti enkrat jim ni ugovarjal. Danes pa se e prebravši te besede začudil kakor da bi jih bil prvič slišal v svojem življenju. — Nekaj je ustajalo v duši kakor senca, mala senca. Nekaj se je bilo porodilo in rastlo od trenutka do trenutka.

Razkošje ali smrt mi napoveduje knjiga. Ali je mogoče mlademu človeku umreti v tej dobi? Vpraševal se je Rudolf in njegovo srce se je pripravljalo k vstajenju.

Še enkrat je pogledal besede debelo in razločno tiskane v knjigi, in zazdele so se mu pisane z strupenim peresom, vrgel je knjigo v stran.

Zopet so zabrnili zvonovi iz lin zvonika v tistem visokem in vznesenem soglasju so odhiteli v mlado naravo Velikonoči. In tedaj se je utrnila solza Rudolfu in mu zdrsnila po licu v znamenje ustajenja njegove duše, njegovega srca, v znamenje ustajenja dijaka nad učenjakom brezvercem mladostne dobre vzgoje nad izpridenostjo odraslosti.

Narava pa je vesela oznanjala ustajenje, ustajenje potrte duše mladeniča.

Blagrujem te o Velikanoč polna najvzvišenejšje poezije mlade duše, blagrujem te in se veselim Kristusovega vstajenja, vstajenja narave in še mnogokratere potrte duše.

Pozdravljam te Velika noč,

In ptičke ve, zapojte še,

Cvetličice duhtite vse:

»Velika res je Tvoja noč.«

Kitajke.

Kitajski čarovnik.

NEKAJ ZA SLOV. STARIŠE,

(Po maloruskem.)

Nihče ne sme očitati Marički, da ni pridna. Od ranega jutra do poznega večera dela kakor čebelica. V kuhinji na polju, perilu, obleki je vedno polno dela. Njen mož tudi ne pozna lenobe. Kaj pa je z njunima otrokoma z Mihecem in z Aničko?

Povemo še enkrat Marička je pridna gospodinja, a je neprevidna in nespametna mati. Zakaj? Ker skrbi več za lonce, za obleko, za perilo, za repo, za kravico, kot za svoje otroke. Kako to? Saj jih pač ljubi? Da ljubi jih že, a ne vzgaja jih prav.

Kadar jagnje zableje, takoj priteče k njemu ovca. Niti najbolja paša je ne vzdrži. Kolikokrat je Anička lepo klicala in milo prosila in povpraševala svojo mamico o tem in onem. Mati je bila vsa v delo zatopljena in se ni zmenila za hčérine klice, prošnje in vprašanja. K večjemu se je osorno odzvala: »Molči, kaj me motiš, kaj me dražiš, da bi pač enkrat jenjala vpiti. — Uboga Anička je jokala, jokala začetkoma nežno otožno, ko je pa spoznala, da se mati na njen jok omehčuje, začela je jokati jezno in predržno. Krik in

jok, jeza in zahtevanje je torej pri materi več izdalo kot mila in prisrčna ljubeznjiva prošnja otrokova. Mati je večkrat jemala Aničko potem v naročje in jo je mirila s tem, da ji je dovoljevala vse, kar je želela. Dobro. Anička je razumela, da dobi več z jokom in z jezo, zato je postala uporna, predrzna, neubogljiva in smela. Njena mati je kriva trme in upornosti Aničkine.

Mihec je bil še večji junak. V prvih letih je po otroško prosil, a ko je spoznal, da njegove prošnje ne izdajo nič, je začel kričati in vpiti, kakor da hodi po žerjavici. Ko so se njegove roke utrdile, je bil s pestjo po vratih, kakor bi jih hotel razbiti. Pogostoma se je vrgel na tla in z vsemi štirimi mahal, kakor da bi mu šla škarjica v uho.

Oče in mati sta v tem slučaju prilitela mallemu upornežu na pomoč s vsemi dobrotami. — Mihec se je razvadil ubogati. Veljati je morala povsod njegova. Ko ga ni mogel oče sam več strahovati, je poklical na pomoč soseda. Fant je bil tepen, toda prepozno. Kmalu potem je zapustil stariše in dom in šel po svetu. Zastonj so bile vse prošnje matere. Miheca ni bilo več.

Stariši uvažujte pravične prošnje nedolžnih otrok in ne divjajte nad njimi.

POGLEJ, KAKO LEPO DEKLE!

(Sličica iz Trsta.)

Anica je zapustila lepe planine, poslovala se je od svojih starišev, bratov in sestric in napotila se v Trst. Zakaj je storila to? Ali ji niso bili všeč planinski vrhovi, raz katerih je imela krasen razgled? Ali je niso bili po volji temni gozdovi, ki so duhteli prijeten smrečji vonj? Ali ni mamarala več za lepe cvetlice, ki so rastle ob šumljajočem, bistrem potočku? Kolikokrat jih je trgala, v vence povijala in jih nosila v kapelico Matere božje lurske!

Ali ji je dolgočasno otožno mukanje liske in belke, ki sta dajali po dvanajst

bokalov gostega mleka? Ali ji ne ugaja več delati na polju in senožeti? Anica po vej.

Bilo je lansko poletje. Iz Trsta leti vsako leto mnogo Tržčanov iz vročega mesta na hladne planine slovenske. In ti vročekrvni, živahni, črnooki letovišniki so večkrat tako usiljivi, da jih je vse polno povsod, koder jih ni treba. Nekoč so prišli trije še mlekozobni a v razposajenosti dozoreli mladeniči k studencu bistre vode tam na križ potu. Anica saj ves kje. Ti se nisi dosti brigala za tiste postopače, šla si

mimo križa, nekoliko si se pripognila, pre-križala se in položila v kotichek pod križ: opek na potu nabranih cvetic. Šla si ravno svojo pot k studentu sicer nekoliko boječe vendar ne preveč, saj si bila doma, blizu ljube matere, blizu skrbnega očeta. Ko si zajela vode in hotela ravnokar oditi, se je nekdo oglasil, da mu posodiš čašo za vodo. Dobra Anica, ti si bila usmiljena, nisi šla za slabo, držala si se resno in modro. Tvoj nedolžni pogled je silil, da so te spoštovali tudi ti tujci. Pili so po vrsti vsi trije.

Anica, ti si bila nepokvarjena, ti si bila čedno dekletce. Vsi so te imeli radi. Anica, ti si bila pa tudi ponižna. Ta ponižnost ti je dajala tako milino, tako lepoto, da je nekdo izmed letovišnikov zinil proti tovarišema: „Guarda, che bella ragazza“ (Poglej, kako lepo dekle). Anica, ti si dobro slišala te besede, a razumela jih nisi. Ali se še spominjaš, kako si izvedela njih pomen? Ravno ta dan je bila prišla domov

soseдова Franica, ki je službovala v Trstu že pet let. Ker je šla njena gospoda na zrak, na letovišče, je bila Franica prosta in zato je pohitela domov k svoji materi. Ob tej priložnosti je obiskala tudi grob svojega očeta. V Trstu se je bila upisala v Marijino družbo in ko je prišla domov ni opustila niti doma Sv. Obhajila. Anica, ti si zaupala Franici vse, vse. Njo si vprašala, kaj pomenijo besede, „guarda che bella ragazza“. Vprašala si tako priprosto in skromno, da se je še resna Franica nasmejala. Anica, tvoja radovednost je postala še večja. „No povej, povej le, kaj pomenijo te besede“, tako si silila v Franico. In — — izvedela si njih pomen. Pri tem si zardela, srce ti je začelo močnejše biti, nekoliko si zadržala, oči so se motno zasolzele od nečumerne zadovoljnosti. Neka nemirnost in nenavadna živahnost se je polastila tvojih pogledov. Anica, ti si postala vsa drugačna. — — (Pride še.)

SV. GERMANA.

Igrokaz v štirih dejanjih in s sklepnim prizorom.
— (Prevedeno iz nemškega.)

O S E B E:

Germana, pastirica. — Ana, njena mačeha. — Kata, Marjeta, Germanini polsestri. — Žefa, Polona, sosedi. — Jerica, Nežika, Tončka, Zofka, Lenčka, pastirice.
(Igra se vrši na južnem Francoskem v 16. stoletju.)

ČETRTO DEJANJE.

Sklepni prizor.

Germana leži na mrtvaškem odru v beli obleki med cveticami; bolj sedi kot leži.

Prvi prizor.

Ana; Kata; Marjeta.

Ana. Kaj bom sedaj počela brez Germane! Kaj sem jaz izgubila! Zakaj sem bila toliko časa zaslepljena, da nisem spoznala, kaj imam v hiši!

Kata. Poglejte mati, kakor angel leži tukaj; nič se ni spremenila.

Marjeta. Srečna Germana prosi pri Bogu za nas.

Drugi prizor.

Prejšnje. Pastirice.

Nežika. Tukaj sem prinesla ta venec za Germano. Splela sem ga pri kapeli, kjer je ranjka Germana tako rada molila. (Položijo venec na mrtvaški oder.)

Ana. Bog vam povrne, dobre deklice.

Jerica. Germana je pač najlepša rožica med njimi.

Ana. Zdaj gre še ena deklica.

Tretji prizor.

Prejšnje; Lenčka z obvezano roko.

Lenčka (zasopla). Ali je še živa? O, umrla je! (Pade na kolena pred mrtvaški oder.) O, zakaj nisi več živa: kako bi te jaz ljubila! Germana, saj si mi odpustila, ker sem te razžalila? Popoljšati se hočem.

Nežika. Zadnje njene besede so bile: „Molite za Lenčko!“ (Pride še.)

VERSKA ZNAČAJNOST.

Bivši holandski minister Moddermann, je bil protestant, ali veren in jako pravičen. Vrh tega je on jako cenil katoliško cerkev, tolikanj več, ker se je ona, po dani ji svobodi, krasno razvijala.

Nekega dne, ko se je za tržal v mestu Haagu, se mu predstavi mlad mož, absolviran jurist, ter ga prosil za mesto v državni službi.

Minister Moddermann ga vpraša: »H kateri veri spadate vi?« Mladi mož na to odgovori: „Sicer sem katoličan: ali za to mi je prav za prav malo ali nič mari!“ „Kaj?«, reče Moddermann, in skoči gor: Vi ne znate ceniti kaj hoče reči, biti rojen v katoliški cerkvi in v nji vzgojen? Za vas nimam službe, ker kdor svojemu Bogu zvesto ne služi, ne bo zvest niti svojemu kralju“.

NOVICE.

Katoliško slovensko izobraževalno društvo v Trstu je imelo dne 16, t. m. ob 8. uri in pol zvečer, v narodnem domu v „Sokolovi dvorani« shod. Z kratkim govorom je predsednik katoliškega slov. izobr. društva predstavil spoštovanega g. prof. Matko Mandiča, kandidata za I. političen okraj v Trstu, društvenikom, kateri so ga z veseljem pozdravili. Gospod Mandič je prvič razložil in pojasnil o volitvah preteklih let, kdo je imel pravico voliti, na kak način so volili in v koliko kurij“ je bila volitev razdeljena za državni zbor. Posebno in natanjko je razlagal sedane postave o volitvi v državni zbor, namreč, da ima vsak pravico voliti, kdor je polnoleten, da stanuje v enem kraju saj eno leto nepretrgano, da je avstrijski državljan in ni bil kaznovan radi hudodelstva. Nauduševal je vse pričujoče, da naj vsak pravi Slovenec voli narodnega kandidata in naj se nikdo ne da pregovoriti, podkupiti ali preslepiti od italijanskih Židov (kamoristov), da bi za nenarodno stranko volili. Omenil je dalje, da v štirih mestnih okrajih, ni gotovega upanja, da bi slovenska narodna stranka zmagala, ali vendar moramo za slovensko narodno stranko glasovati, da pokažemo našim narodnim nasprotnikom, da biva tudi v Trstu veliko število zvestih Slovencev, da še mnogo več, nego oni računijo itd.

Podučeval je dalje g. prof. Mate Mandič, kako naj vsak zvesti narodnjak voli in sploh, kako naj se obnašajo tisti, ki so v službi pri gospodarjih, našemu narodu nasprotnih, da službe ne izgubijo.

Pregovoril je nekoliko besed tudi spoštovani gospod Anton Hreščak, kaplan v Rojanu, kateri je sicer odobril in povdarjal govor g. prof. Mandiča in tudi on gorko priporočal poslušavcem, naj vedno volijo za narodno stranko, ali bolj v krščanskem zmislu.

G. prof. Mandič je razjasnil dalje še sedanje narodne razmere in da moramo braniti najpreje sami sebe in svojo narodnost, da dosežemo pravice, po katerih hrepenimo.

Gospod podpredsednik katoliškega slov. izobr. društva Štefan Stanič je po končanem govoru še enkrat priporočal in nauduševal poslušavce, naj vsak voli slovenske kandidate in razšli so se vsi prav mirno.

Prevzvišeni gospod škof se je odpeljal dne 20. t. m. na obiskovanje in birmovanje v pazinski dekanat. Povrne se dne 4. maja zvečer. 12. maja bo sv. birma pri sv. Ivanu.

Prvo sv. obhajilo gluhonemih. Dne 18. t. m. je prejelo v šentpeterski cerkvi v Ljubljani 13 gluhonemih dečkov in 3 gluhoneme deklice prvo sv. obhajilo. Zelo težavno je poučevati gluhe in mutaste otroke v krščanskem nauku sploh, kako težavno mora še le biti pripraviti jih na sv. obhajilo.

Mrtvega otroka je poljubljala soproga tovarnarja Kellerja v Stangelsteinu na Nemškem in se pri tem zastupila z mrliškim trupom. Žena je umrla na tem. Svatičen zgled za tiste ljudi, k imajo navado poljubljati mrtvece.

Prebivalstvo v Trstu. Trst šteje sedaj nad 200 tisoč prebivalcev brez vojaštva. Leta 1900 je bilo v Trstu 178 tisoč duš, torej je prebivalstvo v šestih letih narastlo za več kot 22 tisoč duš. Vzrok narastku je posebno priseljevanje.

Na Opčinah so pokopali dne 17. t. m. 84 let staro gospo Katarino Slavec, mater tamošnjega gospoda dekana. Naše iskreno sožalje! Blago pokojnico priporočamo v molitev.

V Ricmanjih je bila minolo nedeljo (v praznik varstva sv. Jožefa) poleg navadne službe božje še druga sv. masa s pridigo ob 10 uri popoldne ob 3 pa slovesen blagoslov. Oboje je opravil mnogoč. g. Brunon Kratzig, katehet v Trstu. Petje je oskrbel en oddelek pevskega zbora dekliške Marijine družbe iz Rojana. I redpoldne je bilo v cerkvi malo ljudi, popoldne nekaj več. Sv. obhajilo je prejelo 20 oseb.

Tisočletnico krščanstva bodo slavili letos v Bolgariji. V maju bo namreč 1000 let kar so Bolgari pod knezom Borisom sprejeli krščanstvo. Po vsej deželi se bodo vršile velike slavnosti. Ob tej priliki bodo razdelili med ljudstvom 50 tisoč posebnih spominskih knjig in prav toliko podob kneza Borisa.

Tržaška laška krščanska-socijalna stranka izdaja svoj tednik „L'elettore“. Posamezne številke 2 vin.

Iz Črnega vrha nad Idrijo. V 7. številki „Druž. Prijatelja“ se je v dopisu iz Črnega vrha o občnem zboru »Slov. kat. izobr. društva urinila pomota: stroškov je namreč imelo društvo: 859 K 94 st. in ne 559 K 94 st. kakor je bilo zadnjič pomotoma pisano.

Cerkovnik vrgel vojaka iz cerkve. Pri Novem Sv. Antonu v Trstu se je 14/4 nek vojak nedostojno obnašal med popoldansko službo božjo. Cerkovnik ga je opominjal, naj spoštuje sveti kraj, a ker ni to nič pomagalo, ga je vrgel iz cerkve. Vojaška oblast mu bo dala še, kar mu gre. — Poštena dekleta ne ostajajte o bližini takih ljudi, ki ne spoštujejo niti cerkve.

Lakota. Na Kitajskem narašča lakota. Sedaj strada že nad 10 milijonov ljudi. 3 milijone ljudi umira; v najhujši sili se hranijo z nezrelim žitom. Vsak dan umre na lakoti 5000 ljudi.

Duhovščina dolinskega dekanata zbrana na prvi letošnji dekanijski konferenci na Gročani dne 17. t. m. je soglasno odobrila dosedanje delovanje „Družinskega Priatelja“ in poslala na naše upravnništvo podporo devet kron. Bog plati!

Duhovske spremembe v tržaški škofiji. Mnogoč. g. Šime Defar, dosedaj župnik v Dekanah, je postal župnik v Voloskem. Na njegovo mesto pride kot župni upravitelj č. g. Anton Slamnič dosednji duhovni pomočnik pri Starem sv. Antonu. Č. g. Jakob Ukmar je premeščen iz Ricmanj k Staremu sv. Antonu v Trst kot duhovni pomočnik, ostane pa še vedno župni upravitelj ricmanjski. Č. g. Gabriel Piščanc je premeščen iz Sežane v Škedenj. Č. g. Anton Križman, dosednji škedenjski duhovni pomočnik je nameščen v Sežano, pa ne bo mogel nastopiti službo takoj, ker se mu po hudi bolezni le počasi zdravje vrača. Č. g. Ludovik Šonc se preseli iz Boljunca v Hubed.

Trgovca z dekleti so prijeli v Sagradu, ko je hotel s štirimi dekleti odpotovati. Teh lumpcev je še vedno mnogo Dekleta, zaupajte v Trstu, samo varhinjam z belo rumenim trakom in svetinjo.

Ricmanjska cerkev ostane za sedaj večinoma zaprta, ker ne more prevzvišeni gospod škof pri tolikem pomanjkanju duhovščine pustiti tam duhovnika samo radi par ptujcev, ki obisku jejo cerkev.

DRUŠTVA.

Moška Marijina družba v Trstu je imela svoj mesečni shod dne 7. t. m. v Sv. Križu pri Trstu. — Dne 14. t. m. pa je č. g. Tomc T. I. imel za družbo lep govor v cerkvi Sv. Antoua Novega. — Pevske vaje se začno 2. maja. — Na 5. maja ob 11 predp. odborova seja, ob 2 popoldne nav. dni mesečni shod.

Župnijska knjižnica pri Sv. Antonu Novem v Trstu bode zopet posojevala knjige, ko se orujene knjige pregledajo in popravijo. Uradne ure so za šolsko mladino vsako sredo od 4 - 5 pop.; za odrasle ob nedejah od 4 in pol do 5 in pol pop. — Kdor knjižnico z knjigami ali z denarjem podpira vrši delo krščanske ljubezni in ljubezni do naroda.

Rafaelova družba v Trstu je mnogim slovenskim potnikom dala priporočilne listke za Ameriko 20/4. Izseljenci so prejeli pred potovanjem sv. zakramente. Kdor moliti ne zna, naj se na morje poda.

Družba sv. Mohorja. V Trstu pri Novem Sv. Antonu je letos naročenih 34 iztisov v e č kot lani. Tako je prav 576!

Ženska Marijina družba. Od dne 7. 4. do 14. 4. vršile so se duhovne vaje v naši družbi. Bili so dnevi krščanskega zatajevanja in sv. veselja. Meščanske udobnice so se zibale še v sladkem spanju, a naša vrla dekleta so že hitela proti armenski cerkvi. Da so mogla od doma, bilo je treba premagati različne in mnogotere ovire. Tudi brez nevarnosti ni šlo. Da človek je menil opaziti v teh naših dekletih nekaj onega požrtvovalnega in svetega naudušenja ki je nudajalo prve kristjane, ko so v nočnem času hiteli k sveti daritvi. Po dnevu pa kako so se požurile v stanovskih opravih naše žene, da so mogle k popoldanskim govorom. Število poslušavk je rastlo od dne do dne. Od 300 do 400 smo sešteli prve dni ob vsakem shodu — zadnje pa do 500 in čez. Skupnega obhaja vdeležilo se je nad 700 deklet in žen ne všteti onih, ki so opravile sv. obhajilo drugje. In lepo je bilo ob teh shodih. Tam izkušeni govornik, ki je z navdušeno besedo odvrčal od hudobije in navduševal k čednosti — tu pazljive poslušavke, ki niso z očmi trnile od govornika. Ona zadnja ginljiva slovesnost ob oni zgodnji uri — skrivnostno prihajanje, govor, sv. daritev in skupno obhajilo — nam ostane neizbrisna v spominu. In kar se je med tednom ob posameznih shodih zbiralo — to se je vse ob sklepu onedeljo zbralo popoldne. Malokdaj je bila ta cerkva tako nabito polna. Z govorom preč. g. korarja Franciška Kosec, kateremu bodi izrečena za trud srčna zahvala, z sprejemom novih udinj s-

papeževim blagosovom zahvalno pesmijo in z blagoslovom z Najsvetejšim se je završila lepa pobožnost. Marijine hčere — dekle'a in žene — se ne morejo do olj zahvaliti voditelju teh duhovnih vaj veleč. očetu Ksaverju Tomcu J. D., ki jih je s svojimi lepimi jasnimi govori prepородil k novemu življenju v Kristusu. Njihova molitev ga bode v zahvalo spremljevala na vseh njegovih apostolskih poteh.

KNJIŽEV. IN UMETNOST.

Šmarnice za l. 1907 Katoliška bukvarna je izdala za tekoče eto lepe Šmarnice Devica verna Spisal I. Godec, župnik v pokoju. — Smer za letošnje Šmarnice je popolnoma nova Gospod pisatelj je čutil potrebo spisati apologetične Šmarnice. Nobena družba na svetu — pravi pisatelj — nima toliko sovražnikov, kakor katoliška cerkev. Cele trume laži-učenjakov vstajajo in izkušajo ovreči resnice naše svete vere. Tudi med narodom se čestokrat slišijo govorice zoper vero. Sramotno je že tako govorjenje poslušati veran mož, pa ne ve nato odgovoriti in zavrniti onega ki govori zoper verske resnice. Zato naj bodo te Šmarnice v poduk, kako je treba braniti sv. vero proti raznim krivim prerokom. Razvidno je iz tega kako času primerna je snov, katero je izbral gosp. pisatelj za svoje Šmarnice. Dandanes treba, da je vsak katoličan tudi apologet, branitelj svoje vere. In kar pomaga v ta namen, da se verniki vtrde v poznanju verskih resnic, nam je dobro došlo. Svoja razmišljanja za vsak dan spravlja pisatelj v prijetno zvezo s kraljico majnikovo, ki je katoliški cerkvi vedno na čelu vsem bojevnikom za katoliško čast in resnico. Vpletenih je v Šmarnice tudi mnogo vzgledov in dogodb. Berivo za vsaki dan je kratko, gotovo Šmarnicam le v korist, ker dolgi govori vzlasti pa dolgo branje hitro utruji poslušavca. Da je knjiga priročnejša, opustil se je tudi moli venik, ki je bil navadno priložen Šmarnicam.

Brez dvoma so te Šmarnice za današnj čas velike važnosti in koristi in si pisatelj ni mogel poiskati bolj primerne tvarine. Šmarnice priporočamo vernim Slojencem, da si jih nabavijo tudi za dom, ter jih večkrat prebirajo. Nudile jim bodo za današnje čase mnogo potrebne tvarine. Naročajo se v „Katoliški bukvarni“ v Ljubljani ter veljajo vezane 1 K 80 vin. s poštno vred 1 K 92 vin.

GOSPODARSKE STVARI.

Madeži od sadja ali črnega vina se iz perila izmijejo. Vsaki izkušeni gospodinji je znano, da se madeži od sadja ali črnega vina z žveplom odstranijo. Navadno se drži goreča žveplenka pod namočenim platnom. Toda ne le v tem slučaju, ampak tudi pri beljenji slame, je bolje in pripravnejše ravnati tako-le: Vlij v steklenico, ki drži 1 liter, pol kozarca vode; nad vodo obesi na žici košček prižganega žvepla. Ko je žveplo zgorelo, zamaši steklenico in jo dobro tresi. Voda se tako navzame žveplenega dima, in je za beljenje pripravna. Ako hočeš močnejšo vodo imeti, prižgi drugič in tretjič košček žvepla in delaj kakor prej.

Les se obvaruje. Ako les večkrat omočiš s petrolejem, ne bo trolnel, tudi se ga črvi lotili ne bodo, kar lahko opaziš pri sodih za petrolej.

Jeklo se rje očisti, ako ga z mleto kreda polito s špiritom drgneš.

PREGOVORI. Nabira in piše Michael Pustiše k

Ako hiša pogori, dolg na vrat leti.
 Želodca ni moči pregovoriti ali prevpiti.
 Celi svet je slepar.
 Zlata roka, železna vrata prebije.
 Čast je ledena gaz, ki hitro zvodeni.
 Veliko že imajo ljudje, le dosti nikoli.
 Dobra levica, ako odreče desnica.
 Upanje je vogelni kamen človeškega življenja.
 Enkrat bo tudi v naših ulicah semenj.
 Ti bi rad, da bi bil volk sit, ovca pa cela.
 Hrani v kotu, uživaj na potu.
 Sila nikdar ni mila
 Izkušnja je kos preroka.
 Radi ene same muhe ne prede si pajek mreže.
 Ista vrsta ljudi rada skupaj leti.
 Pijancu se ogni s senenim vozom.
 Lenuhi so v rodu z grduhi
 Marsikateri je dejal: jaz sem ti prijatelj zvest, v
 [v potrebi pa je naredil iz dlani pest.
 Marsikateri se s tujim jezikom pači, z domačim
 [pa berači.
 Kadar se na mizi kroji pogača in na ognjišču
 pečenka obrača, prijaznost je trša ko kamen in
 [kost.
 Naduha spravi kaj rada človeka od kruha.
 Iz majhne iskre velik ogenj nastane.
 Za časa začne žgati, kar če kopriva postati.

RAZNO.

Kat. Slov. izobraževalno društvo v Dekani. V kratkem izgubi svojega voditelja in podpredsednika veleč. g. župnika Mat. Sim. Defar-a.

Preseli se namreč kot župnik na Volosko. Č. gospod bil je ustanovitelj dekliške in mladeniške in ženske in moške Marijine družbe; ustanovitelj tukajšnjega k. s. izobr. društva — in jima bil goreči voditelj.

Jako britko bilo je nam pri sreči, ko smo zvedeli o ločitvi svojega dušnega pastirja: kakor je britko otroku ob ločitvi svojega dobrega očeta, kakor prijatelju po svojem dobrem prijatelju, ravno tako more občutiti srce dobrega župijana, kateremu je mar za dobro stvar in dušni blagor.

Naš preblagi župnik je bil res značajan in blag pastir v svojem poklicu in posnemanja vredni župnik.

Dolžni smo mu zato vso hvalo na tem mestu izreči, ki jo tudi zasluži za svojo veliko požrtvovalnost, ki jo je pri nas izkazal — Ker je pa naša hvala povsem še prepričala zato naj mu ljubi Bog in prebl. Devica Marija obilno poplača vse, kar je pri nas dobrega in koristnega napravil.

Iz srca mu želimo srečno pot in obilo božjega božjega blagoslova in mnogo sijajnega vspeha v bodoči mu izročeni župniji. Iskreno mu častitamo že naprej kot župniku vološkemu!

Ivan Vrh,
tajnik.

k. s. izobr. društva.

Dunajski župan dr. Lueger, ki je slavil te dni desetletnico svojega županovanja, se zdravi sedaj v Lovrani v Istri. Njegovo zdravstveno stanje je še vedno zelo nevarno.

TO IN ONO.

Na tržaškem pokopališču (mirodvoru) stane prostor za stalne družinske grobove 500 K. — Izdolbeno grobišče (kripta) 260 K. — Desetletni prostori se oddajajo za 120 K.

SMEŠNICE.

Zlobno. — Žena: Gospod doktor, jaz dobim vsako leto o svojega soproga lep dar

Dr.: Milostljiva, to jih morate gotovo imeti cel voz.

Mali Jožek pride prvič v mesto. Na nekem oknu vidi papigo, ki je znala razumljivo izgovoriti besede: „Kaj me gledaš?“ Jožek se vstavi in zre

na čudnega ptiča. Kar h kratu mu tič reče: „Kaj me gledaš.“ Ves preplašen sname Jožek klobuk in reče: „Odpustite mi, mislil sem da ste tič.“

KOLEDARČEK.

April

28. IV. povelikonočna nedelja. (Evangelij: Jezus obljubi u encem sv. Du'a.) Pavel od Križa; Vital in Valerija. muč.; Prudencij. — Danes je ščep ob 7 uri 2 min. zjutraj. Obljubuje spremenljivo vreme. 29. ponedeljek. Peter muč.; Robert, op. Antonija. — 30. torek. Katarina Sienska; Marijan muč.

Maj

ima 31. dni. Dan zraste v tem mesecu za 1 uro 12 minut.

1. sreda. Filip in Jakob, ap.; Jeremija; Žiga; Valburga. — 2. četrtek. Atanazij. šk.; Sekund, muč. — 3. petek. Najdba sv. Križa; Aleksander pap; muč.; Mavra, muč. — 4. sobota. Florijan, muč.; Monika, vd. — Danes je zadnji krajec ob 10 uri 51 min. zvečer Lepo pomladansko vreme prinaša ta luna. — 5. V. povelikonočna nedelja. (Evangeli. Jezus uči o moči molitve.) Pij IV. pap.; Irenej, šk. Angel Gothard. — 6. ponedeljek. Janez Ev. pred lat vratmi; Teodot; Judita muč. — 7. torek. Stanislav, šk. muč.; Gizela, vd. — 8. sreda. Prikazen ang. Mihael; Angl. — 9. četrtek, Vnebohod Kristusov. Gregor Nac. — 10. petek. Antonin, šk.; Gordijan, muč.; Izidor, kmet — 11. sobota. Mamert, šk.; Gandolf, opat. Ulrih.

DOMAČI ZDRAVNIK.

Nezmernost spravi pred časom človeka pod zemljo. „Manj jesti, manj piti, več d'hati“, to je imeniten lek.

Čitanje v krogu družine je zelo zdravo, ker se s tem ljudi utrdi v ljubezni do družine. Po zaduhlih krémah posedati in dihati dim in smrad je skrajno nevarno.

Kdor dela z glavo mora delj časa spati, se mora več sprehajati, več kopati — in mora le lahko hrano uživati.

ZA UČENE LJUDI.

Seno se je ugrelo pravijo ljudje, ker je bilo preseže. To pomeni, da so se razvile nekatere glivice, ki povzročajo toploto tudi do 70 stopinj. Najmočnejša glivica je „Bacillus calfactor“ ki pa umre pri 74 stopinji.

UGANKE.

Rešite v ugank:

Prav so jih pogodili: Pavel Jankovič (Grize) Mihael Pustišek (Kozje), Josip Agreš (Zdole) in Dragotin Hrovat (Novomesto).

a) Pavel ima začetku 20 orehov, Karol pa samo 5

b) Stanko ima 7 jabolk, Joško pa 5.

NOVE UGANKE.

Prav majhna je postava, velika moja pa veljava. Na svetu jaz sem gospodar čeprav sem majhna stvar. Kdor me ima, ima veljavo, častivec trop mu vklanja glavo, a kadar mene več ni, častivec trop ga zapusti.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Mnogim Pri najbolji volji ne moremo vsega takoj pregledati, oceniti in Vas obvestiti.

Atila. strokovni spisi so nam zelo všeč in Vaši so res temeljiti, toda upošteva je svoje naročnike ne odgovarjajo nam popolnoma. Zato Vas prosimo da nam vseeno jih nadaljujete in pošiljate. Čemu? Za „Dr. Pr.“ bomo posneli malce bolj na kratko za drug list pa se jih lahko celotno tiska, če nam Vi to dovolite. Dotične številke bi Vam poslali

Ljudevit Br. N svet je dober. Poskusite nam poslati, kar želite v dopisnici.

Fr. S. Bogd: Prešern bi bil v vsaki dobi (tudi v moderni) imeniten pesnik

NE GREM DOMOV.

(O polnoči 25./4. 1907.)

V gostilni sta ljubila se,
pri rujnem vincu sta sedela;
ko sta dovolj napila se,
o ba okroglo sta zapela:
„Ne grem domov“ — — —

Minilo je že dokaj let,
v gostilni še njen m ž poseda,
od vinca rujnega segret,
sedaj prepeva s am seveda:
«Ne grem domov» — — —

Doma otroci čakajo,
zastonj ga čaka revna žena
v gostilni še natakajo
na novo zadoni še ena:
„Ne grem domov — — —

V nevarne krčme in na ples
za aj si, dekle, z njim hodila,
sedaj se bodeš pokorila
za svoj mladostni greh zares:
„Ne grem domov .

Dobro kapljico in sladke požirke dobiš pri Jakobu Perhavcu, Trst, via delle Acque.

Prvi slovenski denarni zavod v Trstu

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrov na zadruga z omejeno zaveza.

Piazza Caserma šte. 2, I nadst. (v lastni hiši).

Sprejema hranilne vloge in je obrestuje po 4% vloga se lahko po 1 kr. Rentni davek plačuje zavod sam in ne vlagatelji.

Posojuje denar na menjice zastave in vknjižbe.

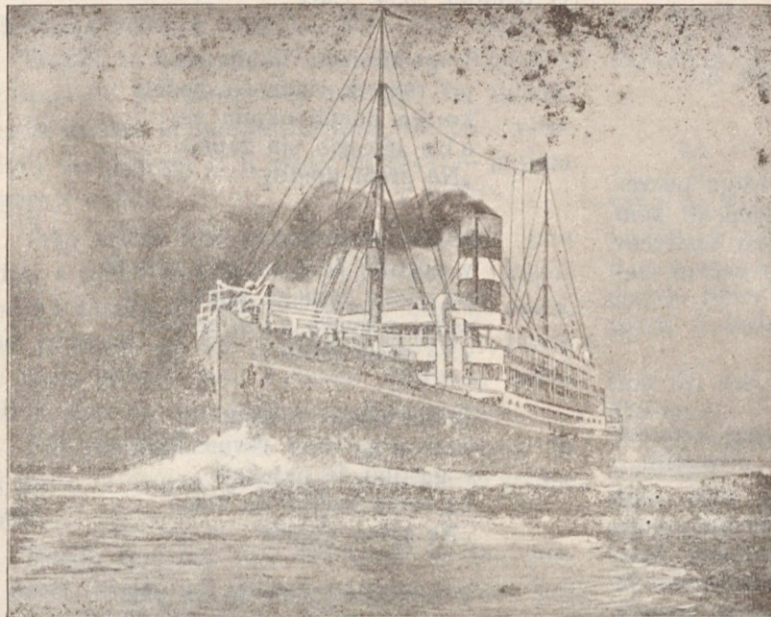
Ima najmodernejšo varnostno celico, varno proti vlomu in požaru v njej se shranjujejo lahko: vrednostni papirji, zlatnine, biserji, testamenti itd.

Ako hoče kdo kupiti

srečke na obroke

mu to preskrbi posojilnica jako po ceni.

Z Bogom! Srečno pot! V daljno Ameriko!

o p sebnem dušnem pastirja za izseljence, 7) strogo ločenje veroizpovedanja, narodnosti, spola, 8) Vožnja mnogo ceneja, 9) Zveza tudi v južno Ameriko, 1913) — 10. Strogo nadziranje in poduk agentov, ki ne smejo vabiti (še manj pa siliti) ljudi v tujino.

Zakaj potujejo naši ljudje najraje čez Trst na ladjah avstro-ameriške parniške družbe (Avstro - Americana Bratje Kozulić i dr.)?

Odgovor:

„Rafaelova družba“ v Trstu priporoča to iz teh le vzrokov:

Prednosti: v Trstu 1) smo mi doma, 2) smo pod avstrijskim varstvom do Amerike, 4) ni treba menjavati denarja, 5) si lažje pomagamo v svoji materinščini (v prodajalnicah, uradih, cerkvah), 6) imamo ve inoma s ovanske sopotnike.

Prednosti: na ladjah avstro-ameriške [Avstro-Americana] plovitbene družbe: 1) domači ljudje v postrežbi, 2) domača kuhinja, 3) uvaževanje slovanskih jezikov, v napisih, govoru, v razvrstitvi (po narodnosti v izseljeniškem domu in na ladjah), 4) lastni izseljeniški dom, obdan z lepim vrcom na s. mem. izven mesta tik morja. Do poslopja električni tramway. Po vseli prostorih električna razsvetljava. Hrana in stanovanje brezplačno pred odlitvijo za 20.000 oseb, 5) močne ladje, 6) v izseljeniškem domu nameravana katoliška kapela. Govorilo se je tudi

EDINA MEHANIČN

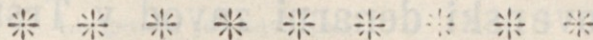
To varna pohištva v Trstu

tvrdke

Aleksander Levi Minzi

Ulica Tesa št. 46

Skladišča

Piazza Rosario št. 1.

Des božji
dan krožim
po Trstu, a
vse zastonj.

Kaj pa bi rad?

Par dobrih čevljev.

Ce hočeš dobiti dobrih čevljev in če nimaš prav polne mošnje, pojdi lepo k cerkvi v Petra v starem mestu ulica Rosario številka 2 in stopi v slovensko zalogo obuval. Čevljarski mojster **Josi Stantič** Ti bo prav to domače slovensko postregel z najboljšimi čevlji za nizko ceno. Poskusi!

* * *

No kako je bilo? Imenitno, izvrstno. Čevljev se tu dobi za vsako nožo, kakor da bi na nji vzrastli.

Ni čudno saj zalaga ta mojster tuli c. kr. ljud.